

Contemplant la flor de lís
 diu que 's trova molt fells;
 jo també m' hi trovaria
 si ben aprop la tenia
 en un solitari pis

5F

DE DIJOURS A DIJOURS

Do es pas cert, qu' ens manquin á LA TOMASA redactors joves, guapos y potents... mes que 'l dirho aquí no 'ns escaigui gaire.

Tentats per un anunci d' *El Diluvio*, diari de Barcelona, que n' es el que porta sempre 'ls avisos més substanciosos y que *transcrit* al peu de la lletra deya aixís:

Señora americana

retribuirá con es-
plendidez á caba-
llero joven de bue-
nas facciones y elegante figura, que como á
secretario quiera acompañarla, hacer un via-
je de 6 meses por el extranjero. Escribir por
Correo á M. A., Escudillers Blancs, 1, Anun-
cios, incluyendo fotografia y señas para su
devolución y aviso para entrevista. Se adm-
tirá la correspondencia hasta el 5 de Junio
próximo. z 2

ben segur que tots els esmentats bons mossos, van escriure la seva carteta corresponenta y van enviarla, acompanyada del retrato y d' un encetall del bucle de sos cabells, cap al centre d' anuncis, arreplegador de las sollicituts.

Ara com ara, vistos 'ls resultats... y en virtut de la *rifada*, tots se escorren pitjor que las anguilas «y no n' hem trovat ni un, que donant son *bras á torcer*, vo'gués confessar aquí la seva *Macroneria*...

Desitjosos d' oferir als benvolguts llegidors quelcom d' interesant; després de seriosas meditacions.. fins consultar ab lo nostre confés, qu' es un capella de la mànega molt ample... y de palparnos tres vegadas front y orelles, per asegurarnos de que no traspassavan la mida reglamentaria, m' he decidit de confessar públicament las culpas... declarantnos: un dels *quinientos jóvenes* citats per na María A.. lo dimecres 7 del corrent de Juny á la Vaquería Suissa del Parch.

Com que d' envejoses no 'n mancan may, y alguns potser gosarian duptar d' una *declaració* tan espontània... per comprovar que: com á bons pagadors no 'ns dolen prendas, doném á la llum pública, en lloch preferent del present número d' aquest setmanari, lo *facsimil* de la *carta autèntica* que 'ns va omplir d' esperansas el cor... prometentnos sis mesets de viurer ab l' esquena dreita, es un dir, sens treballar... ben menjats, ben beguts... y al costat d' una senyora americana que per lo rumbosa que 's presentava... y 'l bon gust que tenia triantme á mi per *Secretario particular* no podia per menos que ser una dona guapa.

Jo... ¡ho dech dir!.. aixíns me l' havia afigurada, y no puch duptar gens ni gota, que del mateix *iran-ná* devían ser 'ls *cuatrecentos noranta nou* joves restants... aspirants á aguantar la llumanera de la senyora americana.

Pero no volguém corre massa, ni avansar els aconeximents ab disquisicions filosóficas... que després, a vindrán.

Dech declarar primerament, qu' examinadas las meas qualitats personals, y las própias forsas físicas.. vaig tenir un *rau-rau* dins mon interior avants d' escriure la carta, y enviarla ab els adminiculs corresponents.

Mes com las bonas paraulas, fan menjar els malalts... y del contingut del anunci 'n vaig despendrer que 's tractava d' una figura *decorativa* á l' aborrir l' aygua, ja 'm *confrontava* ab lo pervindre que *vislumbrava* no pas gayre llunyá.

Malgrat aquesta certitut... y de la dona y quatre criaturas, que tinch de mantenir... ¡tot per aquets angels de Deu!.. la desitjada carta 'm va omplir d' orgull.

¡Encara faig goig pensava!

¡Mes ajudat y t' ajudaré, llegeixo en llibres sagrats!
Y tal dit, tal fet.

Lo dimecres 7 de Juny ¡diada fatal! anava fet un pom de flors.

Ben afeytat de cara... arrissats 'ls pochos cabells que 'm restan y posat de modo que no se 'm vejés la *clepsa*... las canas del bigot *enlutadas*, que vol dir portarl' ben tenyit de fresch, plé d' essencias olorosas.. un *traje* del any passat qu' encare fa goig, barretet de palla.. y un mocadoret de seda vermella sortintme de la butxaca de l' americana, ab aire provocatíu... aixís, me 'n vaig anar cap á 'l Parch... molt avants de las quatre de la tarde.

De primer, com qui mal no fa, mal no pensa... y jo sols anava per amillarar la fortuna, buscava una taula ben soleta, deixant buyda la cadira del meu costat... ahont s' havia d' assentar la benvolguda americana...

¡Quins estragos, 'm deya jo, aquets mitjons nous... ab mostreta de fer patir personas!.. y vinga guipar si veníu pe 'ls caminals, ¡la senyora de *falda negra y cuerpo blanc*!

Quan penso qu' eram jo y quatrecentos norantanou mes, ab lo mateix pensar encara m' esgarrifo!

¡Tants de colls y punys planxats... tan be de Deu de *gemelos nous* y de corbatas vermelles!.. tanta finura y elegancia.. tanta *bestiesa*, tanta *gana* ¡perdudas!

¡No... y mil cops, no!.. Aixó no pot pas ser...

Ens hem de coronar.

¡Que consti la *ximplesa*... y apercibits de la *rifada* tots com un sol home... mal dit... d' homes no n' hi havia... tots plegats cap á l' agència d' anuncis, cap á la redacció de *El Diluvio*... cap al Govern civil; per entaular la reclamació corresponenta.

¡Tením dret á la *Macroneria*; som expressos per aixó... la volém!

No n' hi ha prou de 'n Tressols; no 'ns basta un *Memento*... ni aquet ha posat may cap *pica* á puesto, si no 'ns portan la *Senyora americana*.

L' arcalde, lo governador... el general; tots han de pendrer cartas y fer sortir la senyora del anunci.

¡No pot ser un engany!

Els cinch cents cors dels cinch cents *jovens* qu' hem anat al Parch, ho diuen ben clar:

Tením dret á l' americana y la volém...

Ens l' han de portar encare que sia lletja y vella, qu' aquí ara ja ho sabém: hi han cinchcents *gomosos* joves y guapos, llensant olors d' essencias per tots quatre costats... que ni un *pendó* 's saben buscar y necessitan que 'ls esquilen á pel y á repel...

A mi per aixó, ja 'm cau la cara de vergonya y trenc de carrer, quan algú 'm mira de fit á fit... per por que 'm coneguin.

Aixó no vol pas dir que m' hagi curat.

Lo mal es fondo, com qu' es malaltia social.

Tots volém el pá y no 'l volém afanyar.

De ganxos per penjar la llumanera no 'n mancan... l' ull viu.

Y si m' hi havían vist, no ho fassin correr.

Els demano 'l secret.

CALIXTE PI Y XARAU

La marquesa de Oxtenford

Era molt jove
y molt guapa, bonica, y ben plantada
y lluhía una roba
que moltes xicotassas la voldrían
y Deu sab lo que ab ella ab gust faría.

Las donas, totes ellas
fan gala de las gracias que Natura
escampa á doll com enfilall d' estrellas
que Deu va anar llensant fent maravellas
al formar l' ángel-dona, semi-pura.

La Marquesa vivía
á Oxtenford: á un palacio semi-torre
que hi passava ab plaher tres parts del día
y allí ab fruició hi cercava l' alegría
ab un gos, un negret, y una cotorra.

Y la hermosa Marquesa
lluhía unas sabatas escotadas
y unas mitxas bastant á l' escocesa,
y si be fins badava devegadas,
d' Oxtenford era el símbol de llealtat,
encara que del tot no fos vritat.

Un jorn... ¡Ah jorn de gloria!
la marquesa badava d' alegría
en brassos d' un amor de llarga historia,
y á forsa de badá, la hermosa dama
va escriure ab cinch minuts un grandió drama.

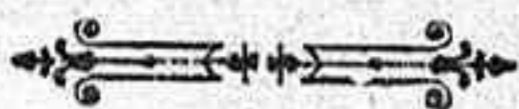
Lo Sol dava en sa cara:
la lascivia son rostre ne cubría:
y olvidantse de tot, fins de son pare,
ab un moment va fer el que jo arc
encare que volgués dir no podría.

¡Oxtenford va sentirho!
Las pedras gemegavan conmogudas
ningú gosava á dirho:
que hi há cosas que tornan á la boca
y si un si ficsa massa al fi 's trastoca.

¡Adeu, riu d' hermosura!
¡manantial de plahers inalterable!
Perdona si el poeta aquí assegura
que si erats com molts ángels semi-pura
ta set pe 'l disfrutar fou insaciable.

Y així á Oxtenford que es terra de cervesa
van cantant «Los pecats» de la Marquesa».

MARCELINO SANTIGOSA

Lo núvol, lo llamp y 'l vent

FANTASÍA

Fixats en fatal idea,
portats de mal pensament,
ahont l' áliga 's recrea
lo llamp, lo núvol y 'l vent
reuniren assamblea.

Lo llampech que presidía,
mogut de furiós anhel,
vá dir ab boja alegría:
—Companys, jo tinch l' ossadía
de ferme avuy rey del cel.

Y puig que forsa gegant
me dona naturalesa,
per demostrarme en tot gran
no hi haurá poder bastant
per abatrer m' alivesa.

Foch tinch jo per abrusar
de lo Cel la front altiva,
y á la terra puch mostrar
que si jo vull castigar
ab mí la mort va captiva.

—Venjar voldré mon ultratge
fent lo mateix que fás tú,
diu lo núvol ab coratge,
puig cobrint eix blau celatge
aixís no 'l veurá ningú.

—Podeu fer la vostra empresa,
contestá lo vent arreu,
que jo fio en ma escomesa
y no 'm faltará ardidesa
per contrapuntarme ab Deu.

Posém tots tres en acció
lo que aquí hem estat parlat;
satisfém nostra ambició,
diuhen: y la veu del tró
seguintlos vá bramulant...

Mes domá sas furias totes
Déu contemplant sa feresa,
ja que d' esferas ignotas
burlá ab llágrimas de gotas
las iras d' aytal grandesa.

Rahó, rahó, que deliras
fent volar ton pensament,
y en ta impotencia sospiras,
pren exemple de las iras
del núvol, lo llamp y 'l vent.

ENRICH AYNÉ

Lo saynete d' aquets días

Señora americana

retribuirá con es
plendidez a caba-
llero joven de bue-
nas facciones y elegante figura, que como a
secretario quiera acompañarla, hacer un via-
je de 6 meses por el extranjero. Escribir por
Correo a M. A., Escudillers Blancs, 1, Antu-
cios, incluyendo fotografia y señas para su
devolución y aviso para entrevista. Se admiti-
rá la correspondencia hasta el 5 de Junio
próximo.

¡Será meva aquesta mossa!
¡Ay Antón ja has tret la grossa!

¡Si no m' enganya 'l mirall
será meva al cap-de-vall!

Lo traje qu' está empenyat
per que vull aná mudat.

Rissim bé y pòssim essencia
ó al fi perdré la paciencia.

Si 'm fá ben máco y divi,
no 's queixará pas de mí.

Si no li agrada 'l retrato
los hi prometo que 'm mato.

Lo retrato li ha agradat!
La grossa ja m' ha tocat!

Soch lo terror de las monas!
Y que 'n faig patir de donas!

Aném à la Vaqueria
perque ella m' esperaria!

Y á la Vaqueria arriva
y allí veu tot assombrat
que junt ab altres cent neulas
ha sigut ben enganyat.

Sense rals, sense esperansa,
trist y perdut me 'l miro:
si no temés pendre mal
diu que 's pegaria un tiro.

Fac-simil de la carta que la *senyora americana* (?)
va dirigir á sos numerosos pretendents.

Sr. D.

*Para favernos de co
muni acuerdos espero de
su amabilidad se servira
aguardarme el miercoles
dia 7 a las cuatro de la
tarde en el Cafe de la
Vaqueria Liza del Parque
sencillo pensable me in
dique en la entrevista
quien puede darme de
U. referencias pues el
dia 14 salgo para Lige
en el expreso de las 10
de la mañana.*

*Llevaré cuerpo blanco
y falda negra.*

Su afuera.

A Maria. A

¡Que Santa Llúcia gloriosa hi fassi veure més clar
als que tenen pa al ull!

LO PRIMER AMOR

I

ALLÀ pe 'l mes de Mars, y als encontorns de Sant Joseph, los estampers del carrer d'en Petritxol tenian exposats gran munió de quadros d'aqueix Sant, ab tal varietat de midas, posas y colors, que encara que tots lo retrataven sol, ó ab la Sacra familia, fins no ho semblava, tanta era la discordança de fisonomías y trajos ab que estava representat.

Entre 'ls curiosos que d'una botiga á l'altra anavan parantse per veure las estampas, hi havia un home que ab singular satisfacció se las mirava, passant la vista indiferent per las demés que tenian altres assumptos ó personatjes. Al mateix temps, també s'estava encantada guaytant las propias láminas, una senyora ab mantellina y mocador de seda negra y sens adornarsen un de l'altre, feyan iguals paradas en cada botiga en que estava exposat aqueix Sant Patriarca.

Aixís, distrets, arribaren al cap d'amunt del carrer (hont ja no hi havia res á mirar, á no ser que s'haguessen volgut quedar contemplant l'arrebossat de la paret, porque 'ls quadros y las botigas ja s'havían acabat), quan la senyora, com despedintse d'un Sant Joseph y la Mare de Deu, arrancá un sospir, que tot era tendresa, exclamant com si parlés ab si mateixa:

- ¡Aquets si que s'estimavan!

- Ja ho pot ben dir, contestá desseguida l'individu sens apartar la vista del quadro, y fent anar lo cap avant y enrera com admirat de la profunda sentència que tant senzillament li havia eixit.

Y passá gran estona de quietut contemplant la estampa fins que la senyora, alsant la vista vers l'individu, li digué:

- Quan un hom veu aqueixos matrimonis d'avuy al día que l'un tira per vironadó y l'altre per virondera, y ab aqueixa poca moral que corra.. ¡Ay Senyor! jo no só cap vella, pero més m'estimo conservar l'estat honest, y al menos no tinch d'esser l'escarrás d'algun d'aquestos homenots que en compte de muller se pensan que tenen un gos; y dirigintse al Sant Joseph de la estampa, exhalant un altre sospir li diu: «¡Vos si que foreu un marit d'aquells que no 'n corran, glorós Sant Joseph!»

- Si 'l ditxo ja ho diu, exclama l'home; quan se vol retreure un matrimoni ben avingut, ja se sab: Ni Joseph y María.

- Per aixó li dich jo, vaja, ja veig que m'ha entés... si, si, aixó es lo que 's diu.

- Desseguida l'he entesa; una persona ja no es cap criatura.

- Prou que 's veu. ¿Vosté ja deu serne?

- ¿Que mana?..

- No, senyor; li deya si ja era casat.

- Ay, no, senyora, pe 'l present no encara.

- ¿Que potser va cap amunt?

- Si, senyora, cap á la Porta ferrissa, y després trencó.

- Vaja, ¡miri quin incert! Jo també hi vaig. ¡Ay Senyor, no me 'n sé avenir! Ves, tots dos pel mateix camí.

- Si, anava cap á Sant Felip Neri á buscar un bo peto del pare Joan...

- Ja 'l conech; es felipó.

- Si, senyora.

- Donchs aném; que vol que li digui, 'm sembla que tothom nos té de mirar; que no 's pensessin al últim que aixó es una cita. ¡Ay, Deu me 'n guard! ¡tota m'esborrono! Com hi ha gent tan dolenta en lo mon!.. ¿Y donchs, vosté s'está ab lo Pare Joan? Es un sant home; un sacerdot molt cristiá; molt piadós; ja li dich, no está per alabarlo.

- No, senyora, no estich ab ell; sino que li porto 'ls recados, li compro algunas cosetas... també ho faig per altres capellans. ¿Coneix mossén Passarell, lo beneficiat de..

- Prou que 'l conech, no parli més.

- Y donchs jo 'l serveixo. Y á mossén Gayetano?

- També, si casi 'ls conech á tots. Vegi com venen las cosas; ja te rahó 'l ditxo que las personas se troban y las montanyas no. A vosté també 'l tinch de conixer; porque més de quatre cops he anat á casa de las personas que m'anomena, y 'l que sobra que vosté m'haja vingut á obrir la porta.

- Oy tal; tot podria ben ser.

- ¿Y donchs, vosté es solter?

- Si, senyora, per ara y mentres Nostre Senyor sia servit.

- ¿Y s'está sol, tot solet?

- Sol, assolat... No tinch ningú; á trenta cinch anys vaig quedar desamparat de pare y mare, sense consol ni ajuda de ningú, no més que de María Santíssima y ab sa beneyta gracia passo aquesta trista vall de llágrimas.

- ¡Com ho vol fer! Som nats per patir!

- ¡Es la reflexió que sempre m'he fet. Si senyora vosté té rahó, es mon y mon de tribulacions!

- ¿Pero al menos deu tenir algú que 'l cuydi y apedassi?..

- No, senyora; tot m'ho faig jo; fins me planxo las camisas y 'm sé posar peus rodons á las mitjas... Si al principi que vaig quedar sense ningú per cada cosa que necessitava tenia que donar diners: per posarme un trist botonet á las calsas, ja veu, vosté, una cosatan senzilla, que á cada punt cordant y discordant es molt fácil que caygan... porque un home te de presentarse aconduhit... ja m'enten, vosté, ¿no es vritat?

- Ay pobreta de mi! qué vol que li digui, com nosaltres no 'n fem us!..

- Pues, si, senyora, fins cosirme un botó 'm costava quartos.

- Vegi, vosté!.. y encara com no ha buscat una persona, que ja n'hi ha de ben recatadas y de totas prendas, y vosté podria pendre estat ab una bona companyia.

- Que vol que li digue, sempre m'ha fet por... y com un home ja es mitj-fora de las vanas glorias d'aqueix mon...

- Si, pero una bona companyia, que si un está malalt sap que té qui 'l cuyda y 'l peixe!.. Oh, fillet, tot es hu.

- Ayl me sap greu, pero me 'n tinch d'anar que m'esperan.

- Vaja, si, que es tart, y las Cuarant'horas son als Angels. Estiga bo, senyor... ¿Com ha dit que 's deya?

- Joseph Pacám, per servirla.

- ¡Que diu ara! y jo que 'm dich María!.. Sembla fet esprés.. Vaja, vaja, me 'n alegro molt d'haverlo conegut, Sr. Joseph.

- Y jo també, Sra. María. Estiga bona.

Y mentres la beyata s' en anava molt contenta carrer avall, lo Sr. Joseph se la contemplava desde 'l llindar d' una porta, y al tombar ella la cantonada girá 'l cap quedant los dos sorpresos, y fentse una rialleta 's ficá l' un dins de l' escala y l' altra prosseguí lo seu camí.

II

Tres mesos després d' haver tingut aqueixa conversa ja eran casats; ó sinó contin: per la Quaresma 's van coneixer y per Sant Joan los hi van tirar la benedicció... vejin si m' erro. Si no qu' ara (ja han passat dos anys) la Sra. María fa un quan temps qu' está malicosa; no pot obehir res; pert la gana; tot li fa pena, la vianda encara no la veu ja li fa ascós y dihentho d' un cop, no sé qué 'n farém. Ha estat dos días al llit y en aqueix bell punt, hi ha 'l metje que la visita. Ella s' está assentada al llit; al cap hi porta una cofia guardada ab puntas, y cobreix son cos una hermilla de *madapolant* cordada fins al coll. Lo seu home als peus del llit espera ab los ulls baixos sapiguer la opinió del metje que la está polsant y contesta ab veu apesurada á las preguntas qu' aquest li dirigeix.

- Vamos, hi ha poch que fer, diu lo doctor; estiga ben quieta; no 's mogui gayre ni se oregi, segueixi ab la medecineta y el brou de pa. Y un altre cop tinga més enteniment. Per ara no ha estat res, sols las esperansas perdudas, pero qui te tions fa estellas.

- ¡Ay Senyor! diu lo marit alsant los ulls al cel, jo que ja 'm creya... Miri, si senyor, á vosté ja li puch dir: ja m' el veyá pel carrer ab la cota y la canya ab la campaneta á la ma tocant á doctrina.

- Be, home, bé; ja m' agrada y com s' enfila! ¿Ascolti, y si hagués estat noya?

- ¡Ay... té rahó!... No hi havia caygut!.. ¿Marieta, sents que díu lo doctor?.. ¿y si hagués estat noya?.. Nosaltres no 'n parlavam d' aixó. Ara si que m' ha obert los ulls... ¿Y si hagués estat noya?.. ¡Vaja, digas!

- Que m' amohinas ara, respón la malalta; no haguera sigut noy. Com si no hi hagués homens y donas almon! Sembla que 't dugan la noticia ara mateix y qu' es lo primer día qu' ho sabs.

- Si, senyor, es llástima! Ja veig que té bon cor!.. Era la nostra alegrí! la pau de casa!

- Pero, ho ne, quina imaginació més activa, ahont va á parar. No 's pot dir blat..

- Que no siga segat y encare al sach: ja ho sé. Qué vol que li digui... No hi fa res: per nosaltres era com si hagués vingut al mon. Aquesta ja se 'l contemplava á la cadireta: jo ja me 'l veyá ficat dins los meus pantalons de vellut ab unas escorsaduras á las camas corrent per aquí.

- Joseph!.. ¿Que 't tornas boig? No 'm donguis més pena.

- Déixila dir, senyor Doctor, ¿que sap ella? Jo li haguera passat lo narro, y haguera surtit un reverendo com una casa. Ab aquella panxota com son avi (si; perque 'l meu pare - al cel m' esperi - era molt panxut).

Haguera estat lo nostre descans, lo nostre ben estar; perque ell no haguera parat fins qu' hagués tingut una rectoría de térmen. Y s' haguera dit com jo: Mossén Jo eph!

- Qu' empatollas ara! ¿que t' has begut l' enteniment? li torna á cridar sa muller ab veu debilitada.

- Ja m' entén lo senyor Doctor; tens rahó! val més no parlarne. Si; perque no havém perdut un fill, qu' havém perdut un rector, un canonje tal vegada y si massa 'm fas dir...

- ¡Joseph, per l' amor de Deu!

- ¡Ja callo, María; tu sí que ets la mártir! Perque, vaja, senyor Doctor, com l' amor de mare no n' hi ha d' altre: mentida.

III

Alguns anys després lo senyor Joseph portant un noyet agafat per la ma passava per lo carrer del Bou de la Plassa Nova. La criatura tirava del bras de son pare y ab lo cap girat y quedantse enderrera signava ab l' altra ma un descomunal soldat de paper pintat que hi havia en una botiga que venían ventalls y aucas de redolins.

- Vaja, Joseph-María, li deya son pare, cuyta, camina, no m' entretinguis.

- Miri, pare, quin miliciano més gros; ¡cóprimel!

- Ja tens una capella: los noys no demanan aquestas cosas.

- Donchs jo sí: jo vull que me 'l compri... ¡ji, ji, ji!

- Y ara, de qué plorém? que va de bó!

- ¡Ji, ji!

- Que no vols callar?.. Alsa 'l cap; sona, cuyta; mira quina cara que t' adobas.

- *Donsas* encare ploraré més: jo vull lo miliciano!

- Ja tens una capelleta á casa.

Y entre pare y fill continuaren las diferencias l' un retreyentli la capella, y l' altre plorant ab més gust cada cop y no volguent caminar poch ni mica fins que 'l senyor Joseph, no logrant arrancar-lo d' alli, se 'l carregá á coll y se l' endugué á casa.

Y, lo que son las taleyas de las personas quan la donan en una cosa: lo senyor Joseph, vol que lo noy gran estudihi y aquest te la fal-lera d' esser llauner, sens dupte guiat per los seus instints guerrers que 'l cridan perque s' esbravi fent cascós de llauna y caps de llansa de per riure.

Lo senyor Joseph y la senyora Maria, com bons cristians que son, se resignan ab la seva sort; més si alguna vehina 'ls pregunta si tan mateix lo noy será sacerdot, avants de contestar sospiran y després ab veu apesurada diuben: No, senyora, no; vol ésser llauner!.. no tindrem aqueix logro!.. qu' hi farém! cadascú té de portar la seva creu!

E. V.

En uns exámens

Mestre. - Quantas cosas 's necessitan per alcansar la gloria del cel.

Deixepte. - Una.

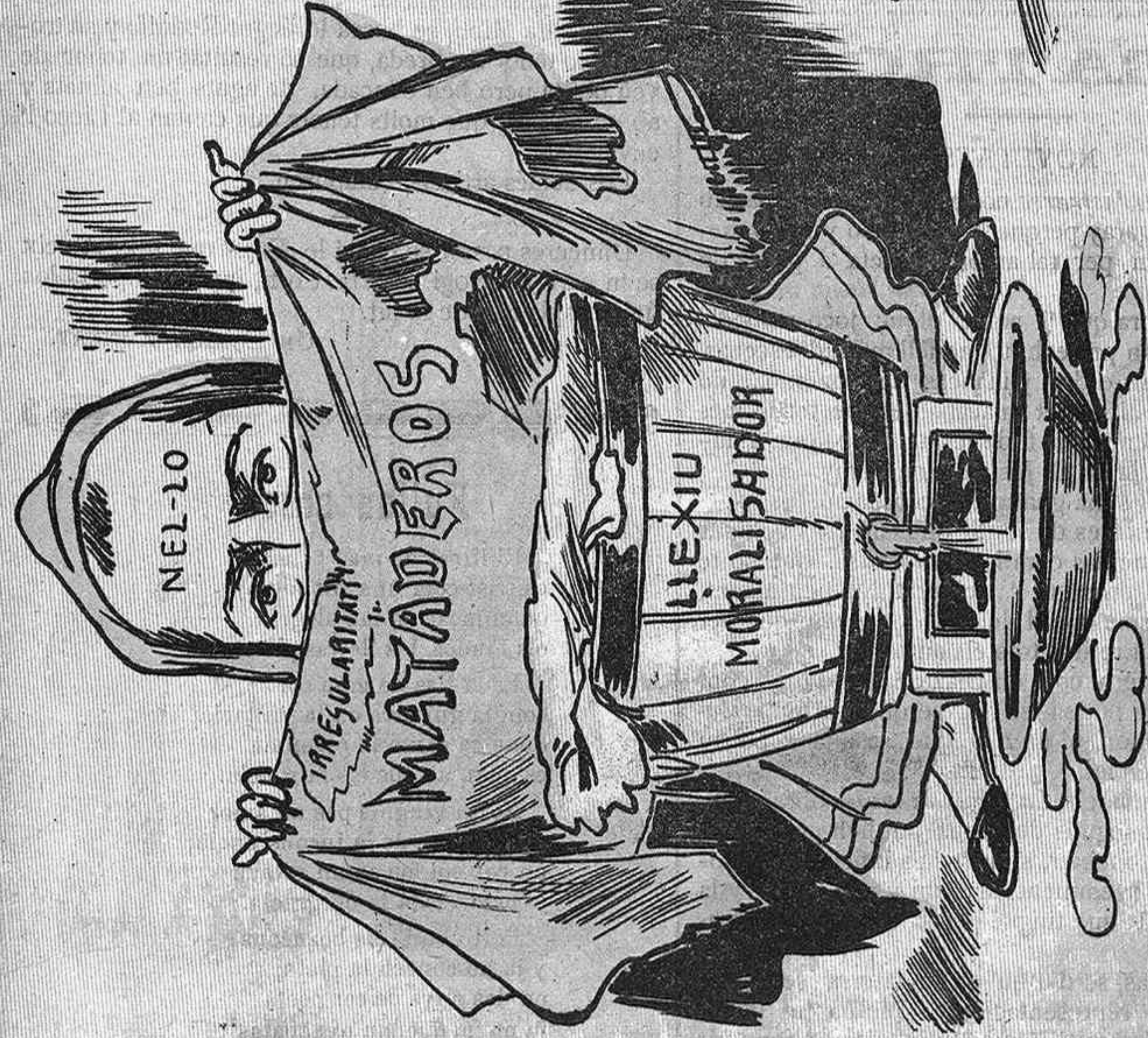
Mes. - ¿Per aná al cel, una?

Deix. - Si, senyor, una escala qu' hi arriui.

J. O.

En todas las profesions
l' Arcalde s' ha compromés
á tragar'hi els pendons.

En Nel-lo ab molt de salero
diu que 'l dia de bugada
vol fer net del Matadero.

Don Antoni al cap-de-vall
á n' el pobre Vilaverda
l' hi ha pujat á caball.

Sagrat altar

En el fons de mas entranyas
 hi tinch alsat un altar
 en que hi venero una imatge
 hermosa, altruista, gran.
 Aquesta imatge sagrada
 may l' han poguda esborrar
 ni las caricias d' esposa,
 ni los petons d' un infant.
 Ella allí perdura sempre,
 de faro, d' estel me fá
 signantme 'ls esculls que poblan
 de la vida, l' immens mar.
 Ella en días d' amargura
 m' alenta á seguí endevant;
 riu ab mi quan de pler goso,
 plora si tinch jo pesars,
 vetlla mon son quan descanso,
 ella 'm don el primé esguart
 y ella 'n fi desde son trono
 me diu, fill un jorn vindrás
 á n' els brassos de ta mare
 (que á n' el cel t' está esperant)
 ja que has sabut erigirl'hi
 en ton cor tan bell altar.

S. BRUGUÉS

TEATROS

NOVETATS

A fuerza de arrastrarse no 'ns ha fet renyir pas ab D. Joseph Echegaray porque l' admiració y fins veneració, que sentim per tal autor, es feta á prova de bomba.

Per tant, encara que 'l autor digui: joco-comedia en tres actes y un prólech, tot aquell munt d' escenas, amontonadas sens ordre y mancadas de conexió... no son res més que 'l saynet inacabable, que tot lo més pot passar, si es curt, per fi de festa y sens firma d' autor; molt menos la de D. Joseph Echegaray.

Ningú com ell s' ha guanyat la coronació.

Donchs per aixó es de sentir que cap á sas vellesas *repapiégi* ab comedias com la de *marras*... que no te ni el mérit de la prosa, ni l' enlayrat del pensament, ni altre humorisme que 'l del *quid pro quo* que per massa vell, l' han retirat tots els autors.

Tant na Guerrero, com en Díaz de Mendoza... com tots els altres, no poden fer res porque surten *embotats*; sols la Bremon, té un *tipo* que resulta repulsiu pero que 'l fa ben fet.

Pera avuy s' anuncia *La segunda mujer* obra inglesa y que ja es coneguda de nostre públich per haber-nosla donada á coneixer, si no 'ns es infiel la memoria, en l' any 99 la eminent Mariani y que ab tot y la execució brillant que tingué per sa companyia, agradá molt poch.

Segons noticias, se diu qu' en Inglaterra se n' han donat milers de representacions. Celebrarém que l' arreglo espanyol resulti y que obtingui mes bon éxit que en italiá, pero... ho duptém.

TIVOLI

Fer comparacions y per lo tant demanar eminentes cantants d' opera per cinquanta céntims la entrada, es una bogeria.

La ópera gran y fins las *particellas* xicas, resultan un espectacle car y nosaltres que hem vist lo teatro mes endins de la butaca, trovém fins miraculós lo que fá l' empresa d' aquest teatro ab la companyia presentada.

Aida es una ópera que per tant coneguda, te molts *bemols*... donchs s' ha posat ab gran justesa y afinació que fa molt honor al mestre Sr. Mazzi.

L' «Aida» y l' «Amneris» confiadas á las senyoras Ranz y Galan respectivament, que dit sia *inter nos* son dos *jembras* de bravío y pit, cantan sas respectivas parts ab verdadera maestría.

Com siga que 'ls «morenos» y ab bastanta rahó, no 'ls agradá lo Radamés cantat per un senyor que 's titula tenor y s' anomena Opezzo, la Empresa lo sustituhí á la segona representació per lo senyor Vilalta, que s' emportá l' entusiasme del públich ab sos pinyols brillants que no hi ha més que sentir.

Lo baritono Sr. Gnaccarini ab l' Amonasro, fet un artistás com poch n' hi ha y los demás artistas arrodonint lo conjunt.

Ab *La Boheme* de ja l' indispensable repertori, feu sa presentació l' altre *quarteto* de la casa y ab ell tornarem á sentir á la brava Corti, soprano de inteligencia poch comú y que canta ab ferma intenció dramática com una eminencia.

Pera dita Mimí, se buseá lo degut Rodolfo y se trová ab lo tenor Sr. Breda, que ha resultat un tenor de veu petita pero ben educada, de aguts ben afinats y ab un frasseig que molts tenors que cantan al Liceo l' envejarían.

Los demás artistas, cumpliren.

Dimecres passat se cantá lo *Faust* que sols mereix se 'n parli ab elogi la Srta. Corti, que s' emportá los únichs aplausos de la nit.

UN COMICH RETIRAT.

Fullas secas

El llibre de mas cansóns
 es trist com una nit fosca;
 quan mostran ma alegría
 els fondos, las lletras ploran.

Es la lira de mon cor
 com la guitarra en la infancia;
 quan sa caixa la reventan
 es quan ab ells els fa gracia.

No 'm vinguis pas ab amor
 que 's mare de la inconstancia;
 un cop sol feu en mi estada
 y 'm va costá la desgracia.

Porto buits els boxacons
 y ja no conech la plata;
 en dos anys de ser poeta
 ja no 'm quedan ni sabatas

RAMONET DEL CAFÉ

Barreja

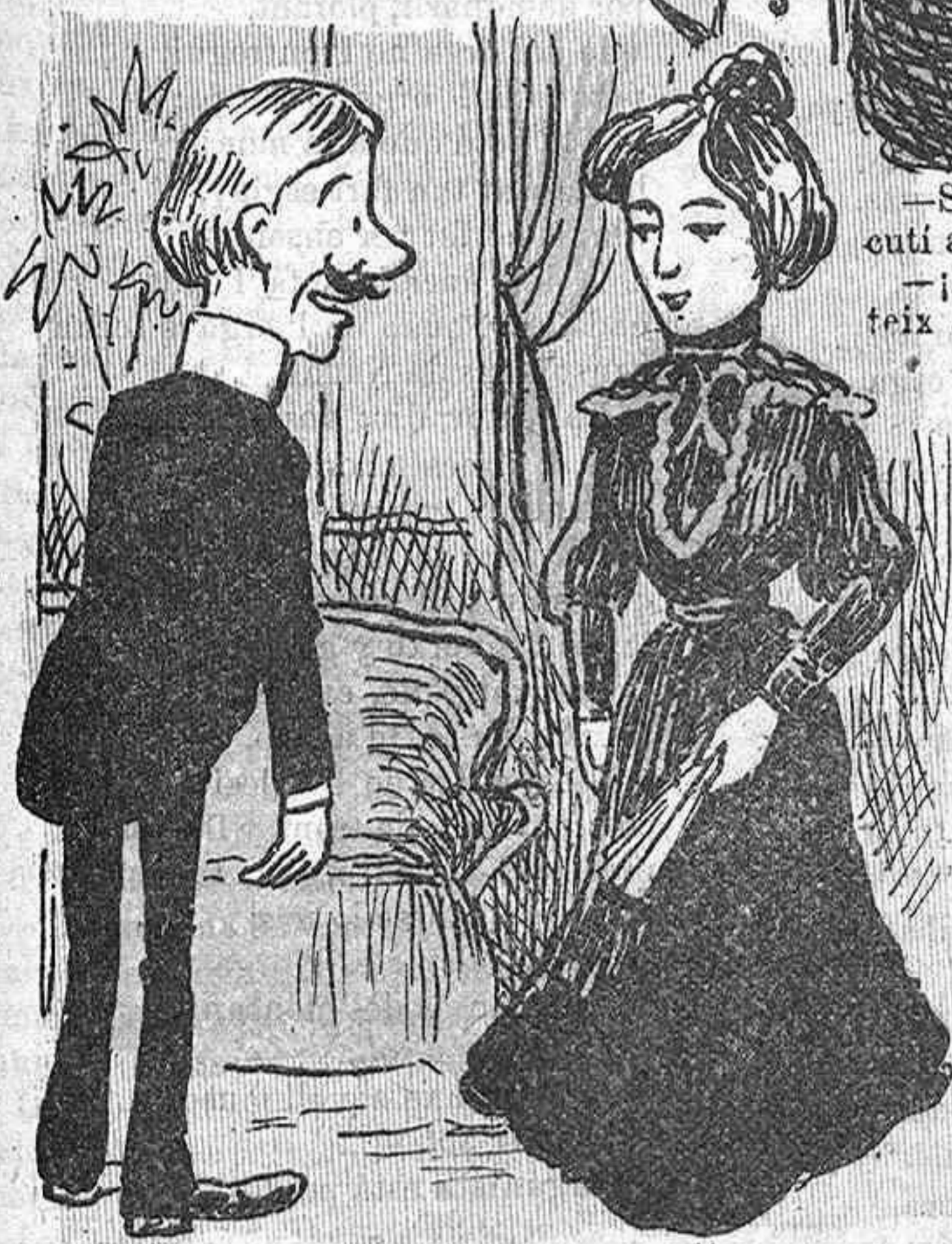

A jutjá pe 'l seu detrás,
aquesta tindrà un bon nas.

Mira, noya, lo que diu el
diari. «Un caballero rico
dará protección á jovenagra-
ciada.» Si no fa per tu, jo li
posaré quatre ratllas.

—S' ha acabat: no m' agrada dis-
cuti ab ximpls

—¡Ay, desvergonyit! lo que discu-
teix ab ximpls es, vosté, ho sent?

—De modo que vosté té un tío
riquíssim á qué té d' heretar?

—Si, senyor.

—¡Ay, ingrata, y encare dupta
del meu amor!

—Demá, ab motiu de ser lo meu
sant te regalaré el meu retrato.

—¡Ay que be, ja 'n tindrè set!

—¡Si es lo primer que 't regalol

—Los altres son dels xicots qu'
hi tingut avants de tu.

Los gemechs d' un pobre músich

L' organista toca l' orga
y una monja va manxant;
ella súa gotas d' aygua,
y el pobret gotas de sanch.

L' organista es un pobre home
que fora mol ben plantat,
si no fos que en cada cama
hi porta 'l pes de trenta anys.

Ab gorra de punt de mitja
s' ama ga 'l meló del cap;
du casaca per tot gasto,
corbatí de capellá,
ermilla de seda negra,
calsa curta ab devantal,
mitja curta y sabatassas
ab anrellas y lligams.

Ensuma polvo de frare,
porta vidres sobre 'l nas
y 's fa sortir pel darrera
los bechs d' un mocador blau.

Gasta crossa y si está núvol,
me 'n tregina sota 'l bras
un paraygua de creixensa,
que, mireu si será gran,
que per supluig serviria
á cent frares y un abat.

Tal es la vera pintura
del artista sens igual,
que avuy día toca l' orga
de las monjas del Monsant;
si be la monja que manxa
me 'l te tan atrotinat,
que á tot hora riu y plora
y fins canta, en son desmay:

Ut, mi, sol...

¡Si pogués trová un consol!

Sol, si, re...

¡Potser si lo trovaré!

L' organista toca l' orga
y una monja va manxant,
ella súa gotas d' aygua,
y el pobret gotas de sanch.

Quan los dits posa á las teclas,
diu que fret sent á las mans,
fins que la novicia manxa,
que, allavors... li va pasant.

Las solfas que ha de tocarne
ni ab quatre ulls pot veure may,
perque sempre á la que manxa
te posat lo cor y 'l cap.

Los bemols fa sostenidos,
los cops sechs los fa lligats,
fa uns calderóns com calderas,
equivoca fins las claus
y si, en missas y rosaris,
acompanya dolsos cants,
com que mira á la manxayre,
no toca á to ni un borrall.

De manera, qu' aquell' orga,
que antes era celestial,
avuy, qui la sent, murmura,
qu' es ben be un' orga de gats.

Y es que l' hermosa novicia
al vell te tan capficat,
que á tot hora riu y plora
y fins canta en son desmay:

Ut, re, mi...

¡Una ó altra 'm fa patí!

Sol, si, re...

¡Si aixó dura, 'm moriré!

L' organista toca l' orga
y una monja va manxant;
ella súa gotas d' aygua,
y el pobret gotas de sanch.

L' abadesa, qu' es molt viva,
tot aixó ha mitj enflayat,
y si be no s' entén d' orgas,
veu qu' avuy no es com avants:
per lo qual al vellet crida,
pregnantli ab veu de nas;
per quin motiu toca l' orga
com si fos orga de gats;
mes lo vell que prou que 's pensa
lo motiu de ser cridat,
al sentir-la, fa una ganya
y li contesta al instant:
senyora, no es res del orga
la causa de tocar mal,
es la manxayre novicia,
que no sabent du 'l compás
unas voltas manxa ab furia
y altres manxa ab cert desmay.

Donchs demá diu l' abadesa,
procureu ensinestrar
á la novicia manxayre,
perque l' orga, com avants,
toqui be y tregui veuhetas,
com de flautas celestials.

Descuydi, bona senyora,
diu lo vell, fregant las mans,

que demá passaré 'l día
ab la manxayre cantant:

Sol, la, si...

¡Sempre m' heu de mirá á mi!

Sol, si, re...

¡Fentho aixi anirá tot bel!

L' organista toca l' orga
y una monja va manxant;
ella súa gotas d' aygua,
y el pobret gotas de sanch.

Me va dir vostra abadesa,
diu lo vell electrísat,
que per fer tocá bé l' orga,
vos ensenyi á dú 'l compás.

La novicia, ab los ulls baixos,
allarga al mestre la ma,
y el compás de dos per quatre,
uná .. dos... li fa portar,
fins que atrevidot li besa,
y ella xisela y fuig cap baix
á contarho desseguida
al rector, que puja airat.

L' organista 'l cap acotxa,
per demanarli, plorant,
que del orga no l' entregui,
perque es l' orga lo seu pa;
pus lo petó que á la monja
ha causat tan fort esglay,
diu, li he fet per ensenyarli
com dels aucells se fá 'l cant,
cada any, quan en l' orga 's tocan
cansonetas de Nadal.

Lo rector, diu: vos perdono;
mes d' aquesta hora endevant,
no tindreu cap més manxayre
que 'l pare del sagristá,
que 's un vell garrut y xato,
jeperut, guerxu y gravat,
ja que veig que, encara, encara,
los aucells teniu al cap.

Escapantse de l' iglesia,
com qui fuig de trons y llamps,
murmura aixís l' organista,
tot empolvantse lo nas:
jorga de rahons es l' orga
de las monjas del Monsant!

Ut, mi, sol...

¡Pus si manxa aquell musoll!

Mi, sol, ut ..

¡L' organista está perdut!

I. F. F.

Campanadas

Bo y mirant com se 'ns moren 'ls amiehs, companys y coneguts, y trovantnos ja 'travessant las 5 creus... se 'ns acuden al magí, sols ideyas estrambóticas sobre la duració humana.

¡Si fos veritable l' invent d' aquell aixarop de llarga vida!
¡Qui sap!

L' aixarop més dols, es l' esperança...

De sopte, se 'ns mou 'l preguntar: ¿son vells 'ls homens als quaranta anys?

¡Perque la nombra dels vells, es molt més curta que las dels jovens!

Aném á l' estadística, que 'l qui no s' aconsola, es perque no vol.

A las Americas, 'ls homes encara fan obras d' importancia y mérit en arts, ciencia y literatura, després de fets 'ls quarant' anys.

Mark Twain, per exemple...

Aquet sabí mateix, diu, seguint sos ingenyosos estudis, sobre aquesta materia per tot lo vell continent:

En Ticiano, no 'n tenia res que temer als setant' anys, de la competencia dels pintors jovens.

Wats, fou en son temps 'l mellor pintor d' Inglaterra, molt després dels setant' anys.

A la poesia; Sófocles escrigué l' Edipo Colone, á l' edat de la vellesa.

Tennyson, quan tenia vuitant' anys, escribia Crossing the Bar, y Pindaro, no 's podia aguantar dret, quan escribia sos immortals poemas lirichs.

Walter Scott, va comensar á ser novelista, després de fets 'ls quarant' anys.

Espigolant pe 'ls camps de la ciencia: Helmholtz, ja era vell, quan va fer dos descubriments; Darwin, ja 'n tenia cinquanta d' anys, quan va donar l' origen de las especies; Huxley, may va decaurer moralment.

A l' historia: Carlyle, havia passat á l' edat fatal, quan va dar á la llum, son Frederich lo Gran, un dels llibres més instructius y més agradosos que s' han escrit al mon.

Walpole, may va decandirs' com literat, y aixó que 's va enamorar d' una dona jove, cap á sas vellesas... y Knox, que també va caurer als enamoraments de vell, ja passava dels quaranta, quan escrigué sa entretinguda Historia de la Reforma.

Seria un cas curiós, que 'l deixém anar per massa llarch, afegir á n' aquestos estudis, 'ls que treu Ciceró en son tractat *De Senectute*... tent punt final al citar dels temps presents, lo cas del anyorat Don Joan Valera, qu' era als vuytant' anys mostra de bons prosistas y encara anava al darrera las donas, més ferm que cap esperitat.

✱

Tot just s' ha acabat d' obrir 'l túnel del *Simplon* qu' es lo més llarch de tot lo mon, ja 'ls governs d' Italia y de Suissa, han fet tractats per posarhi fils telegráfichs y telefónichs per conduccions soterranias, qu' assegurin las comunicacions entre 'ls dos paissos.

Lo produhit dels impostos sobres tals comunicacions 's repartiran á la proporeió de la llargaria dels fils corresponents á cada nació.

Las estacions de Briga y Domodossola, tenen oficinas telegráficas y telefónicas ab servey públich permanent.

L' una, Briga 's comunica ab tota la Suissa.

L' altre, Domodossola, ab l' Italia y tots las *reds* de son reyalme.

✱

Els editors russos de l' autor dels *Vagabundos* en Máxim Gorki, han publicat precisament ara, quan sortia de la presó, llibres d' aquest autor.

D' aquets n' hi há un que dú lo titol *A la presó*.

Qualsevolga 's creurá, que 's tracta d' un diari intim del autor, ab sas confessions y revelacions tremendas, mentrestant sos tristos dias de calabosso.

Es clar, que 'ls traductors y periodistas s' han aferrussat á l' obra, que 's publica ab terrorífichs grabats.

Qui la compra, 's pensa tenir de primera ma, las impresions d' en Gorki, presoner del tirá...

Donchs res d' aixó, sols es un engany dels tals editors.

Aquesta fou solzament una noveleta curta, un quiento, escrit avants de son arrest y sa publicació sols ha coincidit ab la llibertat de son autor, per un etzar casual... ó be un càlcul, de la perspicacia dels editors molt vius per donar gat per llebra, com els hostalers.

✱

No voldriam pas que 'ns prenguessin per massa sensualistas.

¡De bona fe que no 'n som!..

¡Perque ja hem fet á tots!.. ¡som massa vells!

Creguém de bona veritat, que hi han cosas inexplicables, sensacions foscas, sotregadas del cos humá... gayre bé desconegudas, que 's poden explicar llógicament per l' irradiació dels raigs X ó en radiacions consemblants.

Molts creuhen, que tot voltant del cos humá hi há un *aura* atractiva ó repelenta, segons 'ls cassos.

Las paraulas *magnetisme personal* son las que serveixen molts cops, per descriurer aquesta *atmosfera* que 'ns envolta.

¿No pot ser qu' aquesta *atmosfera* ó *aura*, anomenis com 's vulga, sia 'l producte de radiacions de tal mena, qu' ara ja sabém que son despresas del cos, sobre tot, sota l' influix d' una excitació nerviosa ó bé emoció qualsevolga... y que pot distingirs' foscament, per medis d' algú sentit naixent subconcient?

¿No havéu reparat may, com s' encomana un *badall*?

L' un comensa y tots 'l van seguint *involuntariament* per forsa irresistible.

Travalleu en comunitat; no més te *mandra* un... dissimuladament s' estira, 's deixondeix, y ja s' ha encomanat á tothom. Dins pochhs instants, la *galvana* ja es del domini de tothom.

Anant pe 'l carrer, de repent vos vé á la memoria una persona amiga ó sols coneguda, sens fonamentat motiu... y ¡pam!.. als pochhs passos ja vos hi topeu de bigotis. ¡Oy qu' ara mateix pensava ab vosté!.. li diheu... y jo també, vos contesta; ¡si qu' es estrany!

Altrement, trovém la *transmissió del pensament* practica-ment regonéguda... y sols explicable per la transmissió dels *rays personals*.

Aquets han estat invocats, per explicarla y ja qu' ho creyém, que 'l cos *irradia* fluixs invisibles á cop de vista, prou fermes per transpasar cossos sólits, es clar qu' ab aquets ó en altres consemblants, podém trovar la explicació de la transmissió del pensament.

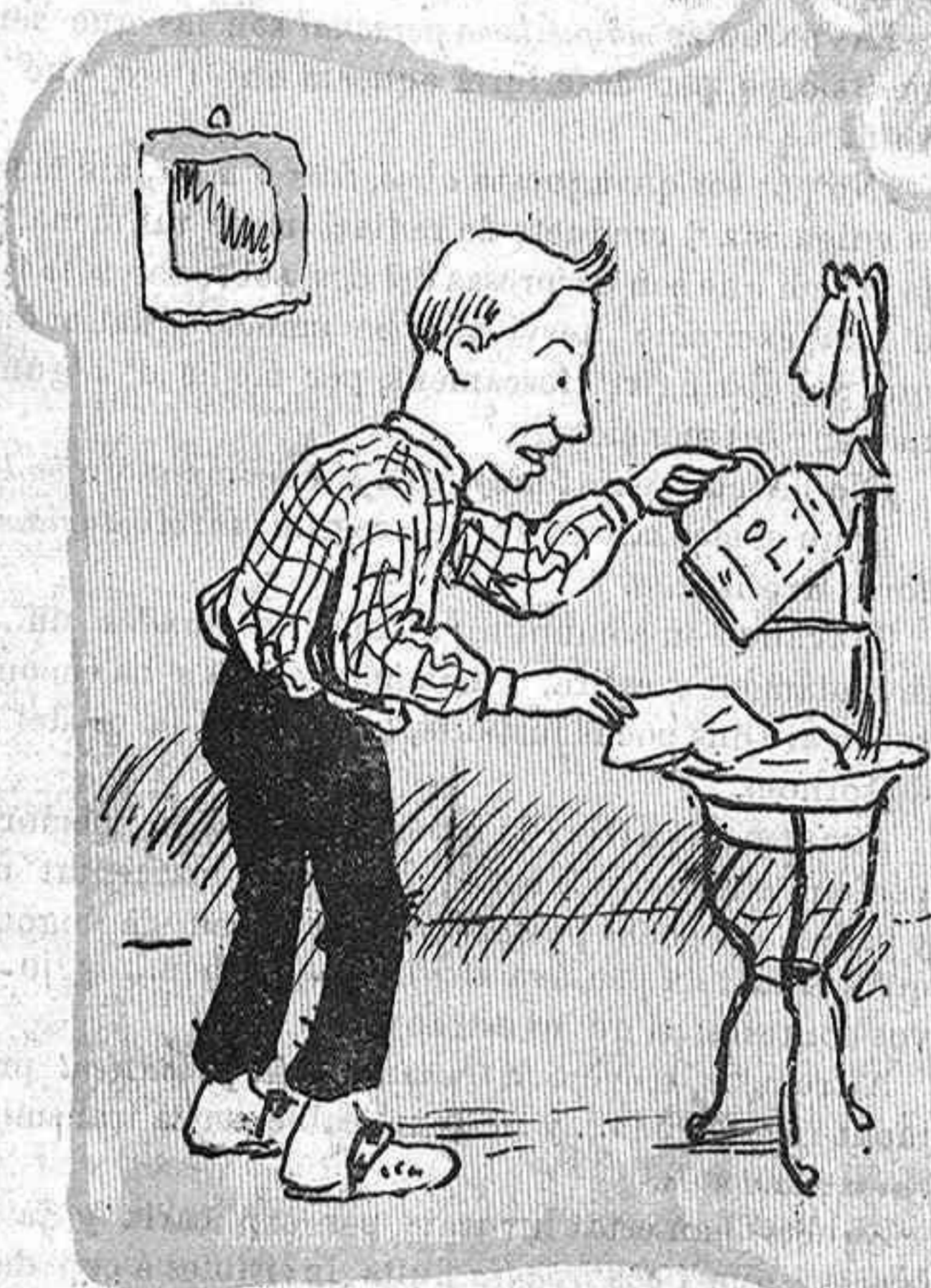
Bona idea

No hi há res que mes m' amoli
en aquet malehit mon;
per una tacota d' oli
no puch dú aquet pantalón.

Si tingués algún tractat
de treure tacas... Potsé...
jo d' aquet pas sortiré
perque soch espavilat

Ja que la tacota es d' oli,
se comprén y dit s' está
qu' ab bany d' oli sortirá...
¡No 'n tinch res de carquinyol!

Ja está llest! Fins sembla nou!
Renoy que 'n vaig de mudat!
Y no 's tacará si plou,
perque tot ell es tacat!